

Stadsbyggnadsförvaltningen
Tjänsteskrivelse till gatu- och samhällsmiljönämnden

Datum:
2025-10-15

Diarienummer:
GSN-2022-01751

Handläggare:
Christoffer Hallbäck

Upphävande av beslut om våtmarksåtgärder i Hågadalen

Förslag till beslut

Gatu- och samhällsmiljönämnden beslutar

1. **att** upphäva gatu- och samhällsmiljönämndens beslut om våtmarksåtgärder i Hågadalen daterat 28 september 2022 (§ 73, GSN-2022-01751).

Ärendet

Gatu- och samhällsmiljönämnden beslutade den 28 september 2022 (§ 73) att ge förvaltningen i uppdrag att planera och genomföra våtmarksåtgärder i Hågadalen. Förvaltningen har tagit fram utredningar och inventeringar som visar att möjligheterna att genomföra våtmarksåtgärder är mycket begränsade på grund av de förutsättningar som råder i området. Ett stort hinder är att det finns rester av odetonerad ammunition, vilket är ett resultat av att Hågadalen varit ett militärt övningsområde. Våtmarksåtgärder i området skulle ge liten nytta med låg fosforavskiljning till en hög kostnad. Förvaltningen föreslår därför att beslutet att genomföra åtgärder upphävs.

Beredning

Ärendet har beretts av stadsbyggnadsförvaltningen.

Perspektiven för näringsliv, barn och jämställdhet bedöms inte vara relevanta med föreliggande förslag till beslut.

Föredragning

Gatu- och samhällsmiljönämnden beslutade den 28 september 2022 (§ 73) att ge förvaltningen i uppdrag att planera och genomföra våtmarksåtgärder i Hågadalen. (GSN-2022-01751). Beslutet var en följd av utredningar som genomfördes åren 2021-2022. Förvaltningen har sökt och fått statligt stöd (LONA) via Länsstyrelsen för flera

delar av projektet. Delar har finansierats via LIFE-IP Rich Waters.

Den ursprungliga planen var att anlägga sex mindre ”backdammar” utmed skogsbrynet i Hågadal. Parallellt med dessa backdammar planerades det för en större våtmark i Hågadalens norra del i närheten av Hågahögen. Nödvändiga dispenser söktes för åtgärderna vilket tog över ett år att få beviljade.

I december 2023 skulle arbetet inledas med en provgrop för miljöprovtagning utifrån ökade krav på provtagning av jordmassor. Två dagar innan arbetet skulle påbörjas kontaktas förvaltningen och anlita konsult av Försvarsmakten som stoppar arbetet med hänvisning till risk för odetonerad ammunition i marken. Enligt det avtal som träffades när kommunen övertog marken är det kommunen som bär ansvaret för en eventuell sanering.

Under våren 2024 tog förvaltningen kontakt med ett konsultföretag som specialiserat sig på ammunitionsröjning för att få en uppfattning om kostnaden för röjning. För de sex backdamarna uppskattades kostnaden till närmare 1,5 miljoner kronor, vilket är tre gånger mer än budget för anläggandet av backdamarna. I det läget beslutade förvaltningen att pausa fortsatt arbete med backdamarna och gå vidare med den större våtmarken kallad Kung Björns våtmark.

För Kung Björns våtmark tog förvaltningen in en ammunitionsröjningskonsult som utförde en radarundersökning av det tilltänkta verksamhetsområdet under maj 2024. Resultatet av den analysen påvisade 74 objekt som skulle kunna vara odetonerad ammunition i behov av destruering. Konsulten bedömde att röjning av ammunition på den aktuella ytan skulle kosta närmare 800 000 kronor, vilket utgör nära 80 procent av den budgeten för anläggande av våtmarken. Radarundersökningen kostade 275 000 kronor.

Förutom de omfattande kostnaderna för ammunitionsröjning och anläggande av backdammar och våtmark är natur- och miljönyttan låg. Tillrinningen av ytvatten till backdamarna är begränsad vilket skulle innebära att de skulle vara torrlagda större delen av året. Utöver dålig tillrinning sker heller inga större utsläpp av näringsämnen till detta område då tillförseln av vatten främst kommer från omkringliggande skogsmark.

För Kung Björns våtmark rör det sig om en våtmark på 0,4 hektar. En viss tillrinning av vatten från jordbruksmark skulle passera våtmarken, men andelen åkermark utgörs bara av 11 procent av det totala avrinningsområdet. Koncentrationen av fosfor är därför låg och våtmarken beräknas bara kunna urskilja knappt 2 kg/år vid optimala förhållanden. Längre uppströms från åtgärdsområdet har en våtmark kallad ”Läby träsk” anlagts till en betydligt lägre kostnad. Denna våtmark renar upp till 22 kg/år. Jämför man den våtmarken med de åtgärder som planerats i Hågadal innebär det en effektivitet på 9 procent till cirka fyra gånger så hög kostnad.

Förvaltningens sammantagna bedömning är att det är omotiverat att fortsätta med projekten då nyttan bedöms låg till en mycket hög kostnad.

Förvaltningen ser dock över möjligheter till så kallad återvätning i skogsområden inom Hågadal. Nästen. Vidare fortsätter arbetet inom Hågaåns avrinningsområde med att identifiera, initiera och genomföra åtgärder.

Ekonomiska konsekvenser

Utifrån nämndens beslut 2022 har flera underlag och utredningar tagits fram. Den största utgiften är kartläggning av odetonerad ammunition, 275 000 kronor. Ytterligare 47 000 kronor tillkom för geotekniska utredningar och miljögiftsprovtagning. Totalt uppgår kostnaderna för utredningarna till 322 000 kronor. Detta har dock till stor del finansierats av externa medel via Länsstyrelsen och LIFE IP Rich Waters.

Beslutsunderlag

- Tjänsteskrivelse daterad 15 oktober 2025

Stadsbyggnadsförvaltningen

Anna Axelsson
Biträdande stadsbyggnadsdirektör